

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

FEBRUARIE/MAART 2010

MEMORANDUM

PUNTE: 70

Hierdie memorandum bestaan uit 28 bladsye.

NASIENRIGLYNE

1. As 'n kandidaat meer as die verlangde getal vrae gedoen het, word net die eerste antwoord/respons nagesien. (Die kandidate mag nie die opstelvraag en die kontekstuele vraag oor dieselfde genre beantwoord nie.)
2. As 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.
3. As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die memorandum nagesien. As spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word dit verkeerd gemerk. As die spelling nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word dit as korrek beskou.
4. Opstelvraag:
As die opstel korter as die verlangde lengte is, word die kandidaat nie gepeenaliseer, omdat hy/sy hom-/haarself gepeenaliseer het. As die opstel te lank is, laat 'n oorskreiding van 'n maksimum van 50 woorde (disjunkte ortografie) en 30 woorde (konjunkte ortografie) toe en ignoreer die res van die opstel.
5. 'n Kandidaat word nie gepeenaliseer as aanhalingstekens ontbreek nie, al vereis die vraag dit.

AFDELING A: ROMAN**VRAAG 1: OPSTELVRAAG****KRINGE IN 'N BOS – Dalene Matthee**

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlik feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek op bl. 28.

• Inleiding

- Die stelling word sinvol ingelei.

• Saul as kind in die Bos

- Saul is as kind 'n alleenloper omdat hy alles bevraagteken. Hy wonder bv. of hulle witmense is, oor Adam en Eva, ens.
- Hy is die enigste bosbewoner wat skepties is en wonder of grootmense altyd reg is, soos toe hy die bloubokkie se gal nie in sy kop gekry het nie.
- Saul se eie mense het hom as alleenloper gesien. Maska sê dat hy altyd eiewys en anderster was.
- Saul loop alleenpad as:
  - Oproerling: Hy kap die bloubokkie se kop oop.
  - Opstandeling: Hy wil nie hê dat die kalender afgekap word nie.
  - Weggejaagde: Sy pa jaag hom weg omdat hy nie die pad wil loop wat hulle loop nie.
- Hy voel nie meer deel van die groep nie en kan daarom uit die bos padgee.

• Saul se jare as jongman by MacDonald

- Hy word deur MacDonald gedwing om Sondae nie met ander mense te meng nie en dit maak hom alleen.
- Hy kon net met Kate kommunikeer.
- Daar was ook nêrens 'n brug van Saul se wêreld na Kate se wêreld nie.
- Tydens die eerste Kersfees noem sy familie hom 'n verraaier omdat hulle dink hy spioeneer op hulle.
- Hy draai om en gaan alleen terug Knysna toe.
- Op die dorp is hy die dom boswerker en word selfs nie in die biblioteek toegelaat nie.

• Saul as delwer

- Saul besluit om alleen te loop omdat sy pa-hulle nie saam wou goud delf nie.
- As delwer is hy nooit deel van die delwers nie.
- Hy bly nie by die delwers nie; hulle weet nie waar sy skerm is nie,
- Hy word as 'n spioen van die regering gesien, omdat hy 'n alleenloper is.

- **Saul as meubelmaker**
  - Op Swellendam was sy andersheid ook duidelik. Hy hou hom eenkant. Hy laat nie toe dat die Muller-susters hom by die dorp se dinge betrek nie.
  - Hy word beskryf as 'n kas waarvan die sleutel weggeraak het.
- **Saul as man aan die einde van die verhaal**
  - Terug op Knysna, bly hy die alleenloper wat nêrens inpas nie. Niemand wil bv. aan hom 'n erf verkoop nie.
  - Vir die boscense word hy 'n vreemdeling.
  - Hy is die enigste karakter wat tot aan die einde van die verhaal in Oupoot se onskuld glo.
- **Slot**
  - Die kandidaat moet die opstel afsluit deur weereens die hoofkarakter se alleenloperstatus te bevestig.
  - Opheffing van die status: Die rol wat Kate/Maska speel om sy alleenloperstatus ophef, sou wel van toepassing (hier) wees.

[35]**OF****VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG****KRINGE IN 'N BOS – Dalene Matthee**

- 2.1 Die bloubokkie se gal het nie in sy kop gesit nie./
Hy het gesien dat die grootmense vir hom gejok het.
(Enige EEN) (1)
- 2.2
- Hy was nie geïnteresseerd nie.
  - Hy het hom vererg en gesê Saul weet mos dat die bloubokkie se gal in sy kop sit.
  - Hy het nie vir Saul geglo nie.
- (Enige EEN) (1)
- 2.3 2.3.1 WAAR (1)
- 2.3.2 Hy het besef dat grootmense die leuen (lieg) self glo of opsetlik vir hom lieg. (1)
- 2.4
- Hy was dapper om die bloubokkie se kop oop te kap.
  - Hy het gewys hy glo/doen nie alles blindelings nie.
  - Hy toon insig/intelligensie.
  - Hy is nuuskierig/leergierig.
- (Enige EEN) (1)
- 2.5
- Toe Kate gesê het dat die olifante nie vir hulle tande geskiet word nie.
  - Caroline MacDonald het gesê dat daar koninklike bloed in hulle are was.
- (2)

- 2.6
- Vir hom was dit soos 'n koning deur God daar geplant.
  - Die boom kon, volgens Saul, pyn voel omdat dit leef.
  - Die boom kon seerkry en wou dalk nie doodgaan nie (bang vir doodgaan).
  - Hy het elke kap deur sy lyf gevoel.
  - Die boom was by die duisend jaar oud. (5)
- 2.7 Eendag gaan hy op 'n skip klim en wegvaar sodat hy vry kon wees. (1)
- 2.8 hy 'n beter lewe wil hê as dié van die boswerkers. (1)
- 2.9 MacDonald (1)
- 2.10 B Die eerste Kersfees toe Saul by sy mense in die bos gaan kuier het. (1)
- D Toe hy in die bos saam met Patterson was. (1)
- A Die keer toe Saul so baie siek was. (1)
- C Na sy pa se begrafnis. (1)
- 2.11 Hy het goud gedelf. (1)
- 2.12 A nie wou sien hoe die bos vernietig word nie. (1)
- 2.13 D MacDonald nie meer sy familie se hout wou koop nie. (1)
- 2.14 Eie opinie, bv.
Nee. Jy is meer as waar jy vandaan kom. Jy kan besluit wat jy uit die lewe wil hê.
OF
Ja. As 'n mens gewoon is aan 'n sekere lewe, is dit hoe jy gaan wees. Jy kan nie wegkom van jou wortels af nie.
(Of soortgelyk) (1)
- 2.15 Eie opinie, bv.
Ek sou net soos hy weggaan van die mense wat my niks gun nie.
OF
Ek sou nie weghardloop nie, maar bly en hulle wys wat in my steek.
(Enige aanvaarbare antwoord) (1)
- 2.16 baie skaam was. (1)
- 2.17 Die boswerkers se kinders was agterlik.
Die boswerkers se kinders het nie maniere gehad nie.
Die boswerkers se kinders was nie opgevoed nie.
Die boswerkers se kinders het nie skoolgegaan nie.
(Enige EEN) (1)

- 2.18 Haar pa het uitgevind dat sy Sondaes by Saul kuier.
OF
Haar pa het die boek (*David Copperfield*) in die skuur gekry. (1)
- 2.19
- Hy het gevoel hulle is nie menswaardig nie.
  - Die kinders het hom soos 'n agterlike persoon behandel.
  - MacDonald het hulle soos niks werd persone behandel/sonder respek.
  - MacDonald het hulle verneder/sleg van en met hulle gepraat.
(Enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 2.20 As jy Engels gepraat het, is jy baie beter behandel as diegene wat kitchen-Dutch gepraat het. (1)
- 2.21 Ons moenie mense wat anders as ons is, sien as minderwaardig nie.
(Enige aanvaarbare antwoord oor die **behandeling** van iemand wat anders as jy is). (1)
- 2.22
2.22.1	verlede	(1)
2.22.2	optrede	(1)
2.22.3	chronologies	(1)
2.22.4	spanning	(1)
- [35]**

OF

VRAAG 3: OPSTELVRAAG

DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlik feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek op bl. 28.

Die opstel moet **DRIE** aspekte bevat:

- Hanna wat nie in haarself geglo het nie.
- Hanna wat later beseft het dat sy "fabulous" was.
- Hanna wat anders oor haarself gedink het.

- **Inleiding**
  - Die stelling word sinvol ingelei.
- **Hanna is nie tevrede met haar voorkoms nie**
  - Sy het gedink dat haar borste (tieties) te plat was.
  - Sy het gevoel dat alles aan haar gemiddeld was.
  - Sy het gedink dat sy nie juis mooi was nie.
  - Sy het nie van die gaping tussen haar tande gehou nie.
  - Sy het gedink dat haar voete lelik was.
  - Haar vel was te lelik en swak na haar sin.
  - Sy het geglo sy is 'n teleurstelling vir haar *trendy* pa.
  - Sy het soos 'n middelmatige skildery gevoel – geen kunswerk nie.
- **Hanna is nie tevrede met haar omstandighede nie**
  - Sy kon nie haar irriterende broers aanvaar nie.
  - Haar pa was gay.
  - Haar ma was onkonvensioneel en dit was 'n verleentheid vir haar.
  - Hulle het in 'n huis gebly waaroor sy skaam gevoel het.
  - Hulle het in 'n geroeste kombi gery en sy was skaam daaroor.
  - Sy was ook skaam vir die eienaardige name van die honde.
  - Sy het gewens dat sy 'n suster gehad het, omdat sy alleen gevoel het.
  - Sy het 'n bietjie uitgestoot gevoel omdat sy nie 'n seunsvriend gehad het nie.
  - Sy het geglo dat haar lewe 'n tekort aan stralende geluk gehad het.
- **Hanna wil iemand anders wees**
  - Hanna het 'n baie goeie verbeelding.
  - Sy wou 'n goeie skrywer wees.
  - Sy het nie haarself en haar omstandighede aanvaar nie en daarom het sy vir haar 'n alter go, Fabienne, geskep.
  - Fabienne was/het alles wat Hanna wou wees /wou gehad het.
- **Hanna kom agter dat sy *fabulous* is en voel positief teenoor haarself en haar veranderde omstandighede**
  - Sy is tydens die vakansie op die berg met haar omstandighede gekonfronteer.
  - Sy het by haar pa gehoor wat hy van haar gedink het toe sy gebore is: Hy het gedink dat sy 'n “fabulous creature” was, perfek en “beautiful”.
  - Sy het vrede met haarself en haar omstandighede gemaak.
  - Sy het haar onwaarskynlike ma en selfs meer onwaarskynlike pa aanvaar.
  - Sy het ook die goeie in Margot gesien - iets tussen 'n bose heks en 'n goeie fee.
  - Sy het geen bedreiging meer in haar beeldskone, beste vriendin gesien nie.
  - Sy het ook plek vir haar irriterende stiefbroers gemaak.
  - Nou het sy haarself vir wie sy was gesien: Hanna Hoekom wat ongelooflike avonture saam met haar eienaardige gesin beleef het.
  - Sy hoef nie meer stories op te maak nie: haar verhaal was waar.
- **Slot**
  - Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG**DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver**

- 4.1 Hanna (1)
- 4.2
- Fabienne was Hanna se alter ego.
  - Die meisie wat sy graag wou wees.
  - Die meisie wat sy in haar verbeelding geskep het.
(Enige EEN) (1)
- 4.3
- Beyers het gesê dat hulle nie moet verwag dat sy met die huishoudelike takies sou help nie.
  - Sy het rooi naels wat haar keer om te help.
  - Sy het moderne/modieuse klere gedra.
  - Haar uiterlike/voorkoms was (vir haar) baie belangrik.
  - Sy het omgee vir mense (soos 'n queen vir haar volgelinge).
  - Sy het haar verbeel sy was 'n filmster/aktrise.
(Enige TWEE) (2)
- 4.4 Die huis was vervalte, reghoekig, met afgeskilferde mure en 'n rietdak. Die omgewing het mistige blou berge met groen heuwels gehad, daar was 'n waterval teen kranse, daar was fynbos, voëls wat gesing het en baie modder na die reën.
(Sleutelwoorde wat hier genoem is, moet in volsinne aangebied word.) (5)
- 4.5
- 4.5.1 E Sharon
- 4.5.2 C Margot
- 4.5.3 D boeties
- 4.5.4 B Mana (4)
- 4.6
- 4.6.1 WAAR (1)
- 4.6.2 “ ... dat ek amper van Fabienne vergeet het.”
(aanhalingstekens nie verpligtend nie) (1)
- 4.7
- 4.7.1 ONWAAR (1)
- 4.7.2 Die tweede queen was Gavin/Hanna se pa. (1)
- 4.8
- 4.8.1 Geeneen nie. (1)
- 4.8.2 Haar vyftiende verjaardag toe hy spesiaal vir haar kom kuier het, was die eerste keer. (1)

- 4.9 D die gesin gedwing is om mekaar beter te leer ken. (1)
- 4.10 D gedink het dat dit 'n baie onaangename vakansie gaan wees. (1)
- 4.11 C besig was om te skets. (1)
- 4.12 4.12.1 Margot
- 4.12.2 donker
- 4.12.3 trui
- 4.12.4 Yann (4)
- 4.13 Dit was die hoofstuk waarin sy dit oorweeg het om 'n toneelstuk (met haar gesinslede as akteurs) te skryf. (1)
- 4.14 Hy het belanggestel in wat in Hollywood aangaan./
Hy het haar bewonder omdat sy mense ken wat hy bewonder het. (1)
- 4.15 Eie opinie, bv.
Nee. Margot het heeltyd net goed bedoel met Hanna./
Net oor sy anders was, is dit geen rede om negatief teenoor haar te wees nie.
- OF
- Ja.** Sy het gevoel Margot het vir Beyers en die seuns in die steek gelaat./
Haar eet- en drinkgewoontes was irriterend./
Sy speel harde musiek.
(Of soortgelyk) (1)
- 4.16 Eie opinie, bv.
Ja. Hulle het gehoop die gesin sou mekaar beter leer ken en dit het gebeur./
Dit het beter gewerk as wat hulle gedink het, want nou verstaan hulle ook vir Margot en Gavin beter.
- OF
- Nee.** Dis net die feit dat hulle gedwing word om bymekaar te wees, wat maak dat hulle mekaar verdra. Sodra hulle weer by hulle ou huis is, kan al die konflik weer begin./
Die teenwoordigheid van Gavin en Margot het hul aandag van mekaar afgetrek. Sodra hulle by die huis is, sal die konflik heel moontlik weer begin.
(Of soortgelyk) (1)
- 4.17 Die skrywer het daarmee beklemtoon dat:
- die omstandighede nog nie verander het nie.
  - Hanna nog vasgekeer is in die reën en in haar omstandighede.
  - Hanna nog ontevrede is met haar omstandighede.
- (Enige EEN) (1)

- 4.18 “(d)awer” beskryf die harde musiek die beste. (1)
- 4.19 Hy het die spanning ontlont.
Hy het die gesin vermaak.
Hy het Hanna en Margot op hulle selfwaarde gewys.
(Of soortgelyk) (1)
- 4.20 Sy wou opgang maak in die oorsese filmbedryf./
Haar naam was te doodgewoon/te moeilik om uit te spreek. (1)
- 4.21
- Sy wou van haar huislike omstandighede ontsnap./
  - Sy wou iemand anders wees.
(Enige EEN) (1)
- [35]

OF**VRAAG 5: OPSTELVRAAG****MEEULANDERS – Esta Steyn**

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlik feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek op bl. 28.

Die opstel moet **TWEE** aspekte bevat:

- Die families en
  - hulle probleme
- wat afsonderlik of geïntegreerd aangebied kan word.

- **Inleiding**
  - Die stelling word sinvol ingelei.
- **Die Langhans-familie**
  - Pa: Matthys Langhans/hy is opsigter van die span seegrashakers. Matthys sluit 'n onwettige kreeftransaksie met Skalla. Hy word gevang en moet tronk toe gaan. Dit bring skande oor die familie.
  - Ma (vrou): Hansie
  - Twee seuns:
  - Attie en Jacob.
  - Attie werk vir Fred Blanckenberg, wat 'n vriendelike man is. Attie het 'n seun, Daniel. Hy word by sy oupa en ouma groot.
  - Jacob is die hoofman op Meeuland, onvriendelik en 'n alleenloper. Jacob is getroud met Elsabet. Sy is swanger en hulle skei later. Jacob maak vir Skalla dood - hy moet vir poging tot moord tronk toe gaan.

- **Die Blanckenbergs**

- Hermanus: Hoof van die huis en twee keer getroud.
- Hy het twee seuns: Skalla (Schalk) en Fred.
- Skalla is sy seun by sy eerste vrou, Magdel. Sy het hulle verlaat toe Skalla vyf jaar oud was. Skalla is die swartskaaap van die familie. Hy kon nie op skool voorde nie. Hy smokkel onwettig met kreef. Hy bots baie met Hermanus. Hy bots met Jacob en veroorsaak Janka se besering.
- Fred is die seun by Dorothea. Fred was getroud met Sheila. Hy het twee kinders, Bernard en Tamara by Sheila. Fred is Hermaans se oogappel. Hy is 'n bekende, ryk en goeie sakeman. Hy is 'n burgermeester. Sheila vind uit dat hy Veronica/Kinnie swanger gemaak het en skiet haarself dood. Ryna vertel vir Fred van sy buite-egtelike kind by Kinnie. Sy vertel ook hoe Janka Jacob se kind geword het. Fred knoop 'n verhouding met Elsabet aan en trou met haar. Fred het verhoudings met ander vroue. Sy huwelik met Elsabet is nie gelukkig nie.
- Elsabet is 'n verleentheid (skande) vir die Blanckenbergs omdat sy te veel drink.
Sy gaan terug na Meeuland en sterf in 'n bootongeluk.

- **Die Bindemans**

- Reginald en Doreen Bindemans is eerbare bruinmense.
- Reginald verkoop bokkoms.
- Doreen is 'n departementshoof by 'n laerskool op Salamander-Suid.
- Hulle het 'n seun, Donovan.
- Die koms van die nuwe skoolhoof veroorsaak probleme.
- Donovan verdink Doreen van 'n verhouding met die skoolhoof.
- Doreen word gedwing om te bedank as onderwyser.
- Na 'n lang verwydering tussen Doreen en Reginald, raak sy weer swanger.

- **Slot**

- Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

OF

VRAAG 6: KONTEKSTUELE VRAAG**MEEULANDERS – Esta Steyn**

- 6.1 Sy was besig om die voëls/duikers (vir die Amerikaner) te teken/skilder. (1)
- 6.2 6.2.1 ONWAAR (1)
- 6.2.2 Jacob, sy broer, was die kaptein van Meeuland. (1)
- 6.3
- Sy het haar hartseerervaring verwerk.
  - Sy het besef sy dra tog by om ander se lewens gelukkig te maak.
  - Sy het besef sy het weer 'n tuiste.
  - Sy het weer begin lewe toe sy sekere dagtakies móés verrig.
(Enige EEN) (1)

- 6.4 C haar hart toe reeds aan Meeuland behoort het. (1)
- 6.5 6.5.1 Dan groei die pyn in die takke in. En hoe groter die boom word, hoe minder word 'n mens se pyn. (1)
- 6.5.2 Ryna s'n/se idee. (1)
- 6.5.3 Soos die boompie groei, kan mens sien hoe jy deur jou swaarkrydae/moeilike dae gegroei het. (1)
- 6.5.4 Sy wou in sy skemer skadu's gaan wegkruip (uit hartseer oor haar kind wat dood is). (1)
- 6.5.5 Die boom was 'n mbool van vertroosting/hoop dat die pyn sal weggaan. (1)
- 6.6 6.6.1 C laat Ryna aan Attie dink. (1)
- 6.6.2 A Kusvoëls: 'n Verbyvlug (1)
- 6.6.3 E deel van die geheim rondom Janka (1)
- 6.6.4 D laat Ryna dadelik tuis voel (1)
- 6.6.5 B het die eerste aand op Meeuland vir Ryna gaan "kuier" (1)
- 6.7 6.7.1 eilandtronk (1)
- 6.7.2 plekkie van God (1)
- 6.8 6.8.1
  - Jacob/die kaptein van Meeuland het haar onwelkom laat voel.
  - Haar blyplek was verwaarloos.(2)
- 6.8.2 Dit het gou verbygegaan. (1)
- 6.9 A Ryna se boek is bekendgestel.
- D Ryna het op Salamanderbaai gaan skoolhou.
- C Ryna het Ousanna se huis gekoop.
- B Ryna het tydelik in *The Green Shadows* gaan bly. (4)
- 6.10 Nadat haar biologiese ma dood is, was daar vir haar 'n nuwe tuiste./ Na haar ongeluk, kon sy weer loop. (Of enige antwoord wat uit die roman gemotiveer kan word). (1)
- 6.11 Na die dood van sy vrou/kind, was daar Janka wat sy hartseer kon stilmaak. (Of enige antwoord wat uit die roman gemotiveer kan word.) (1)

- 6.12 Hy was stukkend nadat Elsabet hom verlaat het, maar hy het weer liefde gevind./
Hy het vir Elsabet ontmoet nadat hy sy meisie verloor het./
Hy het vir Janka gekry nadat sy eie baba dood is.
(Of enige antwoord wat uit die roman gemotiveer kan word.) (1)
- 6.13 • Die mense van Salamanderbaai het familiebande met die Meeulanders.
• Dit wat met een gemeenskap gebeur, spoel oor/raak die ander. (2)
- 6.14 Dis waar dat harde werk Ryna laat vergeet het van haar probleme en na 'n tydjie het dit nie meer so seer gemaak nie.
(Of soortgelyk) (1)
- 6.15 • Toe Camilla (Ryna) eendag by haar huis kom, was dit aan die brand.
• Sy kon nie haar seun en man kry nie.
• Sy het 'n man met 'n tatoeërmerk (anker) op sy arm in die rook gesien.
• Sy hare was lank/blond en daar was 'n rooi band om sy voorkop.
• Brandende hout het voor haar voete geval soos sy teen die trap opgehardloop het.
• Sy kon nie ver vorder nie.
• Mense het twee draagbare met komberse oor uitgedra.
• Sy is oor en oor ondervra.
• Sy moes hoor die kelder het nie gebrand nie en daarin was vier miljoen rand se kokaïen.
• Daar is beweer dat haar man, Vincent, die brand gestig het.
• Hy het eers sy seun, Ronnie, en toe homself geskiet.
• Ryna het skuldig gevoel dat sy hulle nie kon red nie.
• As deel van terapie, het prof Van Keulen ingestem dat sy vir drie jaar op Meeuland kon gaan werk aan 'n boek met illustrasies oor kusvoëls.
• Sy het gevra om nie meer Camilla Calvin te wees nie, maar om haar tweede naam en nooiensvan op die aansoekvorms te gebruik.
• Sy wou daar 'n nuwe lewe begin.
(Enige VYF feite in logiese orde). (5)

(5)
[35]

OF

AFDELING B: DRAMA

VRAAG 7: OPSTELVRAAG

POPPIE DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlik feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek op bl. 28.

Die opstel moet **TWEE** aspekte bevat:

- Gebeure nadat Jakkie uit die tronk gekom het.
- Gebeure wat daartoe gelei het dat Poppie saamstem.

- **Inleiding**

- Die stelling word sinvol ingelei.

- **Jakkie lei die kinders van die lokasie**

- Jakkie tree op as leier van die kinders.
- Busse word uitgebrand/motoriste word gestop en moet petrol gee vir brandbomme, ens. – alles om te baklei teen die wet.
- Jakkie glo hy baklei vir almal in sy familie.
- Jakkie word in hegtenis geneem en bly 'n week in die tronk.
- Hy glo almal wag om dood te gaan.

- **Die houding van die kinders teenoor die volwassene**

- Hulle glo die volwassenes se tyd om te stry is verby.
- Die volwassenes moet luister as die kinders praat.
- Hulle is kwaad vir die volwassenes wat drank by sjebeens koop.
- Die kinders se woord is wet.

Hulle baklei teen *migrants*.

- **Jakkie verdwyn**

- Oor die Kersseisoen word daar oor en weer geskiet.
- Polisie steun die *migrants* (dus teen die kinders).
- Vukile word gedood.
- Jakkie word met keries getakel.
- Jakkie word deur die polisie gejaag en hy skiet 'n polisieman.
- Hierna verdwyn Jakkie.

- **Poppie se kinders word deel van die stryd**

- Die polisie soek Jakkie vir moord en sabotasie.
- Jakkie gaan na Bonsile in Herschel om hom te help om in Basoetoeland te kom.
- Poppie dink haar kinders het die moeilikheid vrygespring.
- Poppie word deur die polisie ondervra.
- Bonsile word gevang omdat hulle dink dis Jakkie.

- **Poppie stem saam met Jakkie**

- Poppie het gedink haar kinders is veilig.
- Sy het namens hulle swaargekry sodat hulle vrede daar ver kon beleef.
- Die moeilikheid het hulle egter daar ver gaan inhaal.
- Nou besef Poppie die kinders moet na hulself omsien.
- Die stryd is nou uit haar hande.
- Vrede sal daar nie kom nie, want selfs hulle wat vrede wil hê, word by moeilikheid ingesleep.
- Poppie besef nou niemand kan uit die kinders se pad neem dit waarvoor hulle gebore is nie.
- Nou stem sy saam met Jakkie: "We're waiting to die."

- **Slot**

- Die opstel word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]**OF****VRAAG 8: KONTEKSTUELE VRAAG****POPPIE DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé**

- 8.1 By ouma Hannie. (1)
- 8.2
- Sy het nooit vir hom “pa” gesê nie.
  - Sy het hom “oom” genoem.
  - Later het sy hom “oom Mbatane” genoem.
  - Nog later het sy hom “bhuti” genoem soos vir ouer mense.
(Enige TWEE feite) (2)
- 8.3
- 8.3.1 Waar (1)
- 8.3.2 Sy moes van negejarige ouderdom mama se kinders by Mbatane oppas. (1)
- 8.4
- 8.4.1 C Poppie en Stone praat nie met mekaar nie, maar hulle skryf briefies vir mekaar. (1)
- 8.4.2 E die familie sê vir die nuwe man en vrou hoe hulle moet saamlewe en hoe om hulle te gedra. (1)
- 8.4.3 D Poppie noem Stone nou uit respek Bhuti-ka-nombi. (1)
- 8.5
- 8.5.1 baie berge (1)
- 8.5.2 suurpap (1)
- 8.5.3 Nyanga (1)
- 8.6
- C As gevolg van die wet trek Lena en Mbatane en Poppie se drie broers Nyanga toe. (1)
- B 'n Jaar later besluit Poppie sy verlang na haar mama en broers en sy laat Stone agter. (1)
- A Mbatane kry 'n erf op Elsiesrivier en hy bou 'n tweekamerhuis waar hulle almal intrek. (1)
- D Tata-ka-Bonsile los 'n paar maande se alleenbly sy werk in Lambertsbaai en kom trek by Lena-hulle in. (1)

- 8.7
- Dis 'n kontrak wat jy net vat as jy niks anders kry nie.
  - Die werk sal vir Stone verniel.
  - Die werkers se vingers word seer.
  - Hulle kliere onder die arms swel.
  - Poppie dink hy sal te vroeg begin werk.
  - Poppie dink nie dit sal hulle help om 'n huis te kry nie.
  - As vrou van 'n kontrakwerker, sal sy nie 'n permit kry nie.
(Enige VYF FEITE in logiese volgorde) (5)
- 8.8 D die vrouens moet pasboekies dra. (1)
- 8.9
- Streng paswette
  - Geld wat te min is
  - Kwaai polisiemanne
(Enige EEN) (1)
- 8.10 Hulle hutte is te klein (Haar skoonouers is in 'n trusthuisie). (1)
- 8.11 C sy gevoel sy is nou weggegooi. (1)
- 8.12 8.12.1 WAAR (1)
- 8.12.2 Hy het vriende op die regte plekke gehad. (1)
- 8.13 Eie opinie, bv.
Ja. Ouers wat dronk is, verwaarloos die kinders.
OF
Nee. Kinders moet hul aandag by hul skoolwerk bepaal. (1)
- 8.14
- Poppie se kinders
  - Jakkie
(Enige EEN) (1)
- 8.15 Mosie se opinie is dat hy nie regte het nie. (1)
- 8.16
- Poppie was 'n goeie ma.
  - Poppie was 'n sterk vrou.
  - Poppie was 'n dapper vrou.
(Of soortgelyk. Moet oor drie verskillende karaktertrekke praat) (3)
- 8.17 Eie opinie, bv.
Ja. Ons kry dit in die slottoneel en by oorgange.
Dit simboliseer die stryd teen apartheid.
OF
Nee. Daar is ander liedere wat die stryd beter uitbeeld.
Ons wil nie meer hierdie lied met stryd assosieer nie. (1)

8.18 Eie opinie, bv.

Ja. Ek verstaan hoe swaar anderskleuriges onder apartheid gely het./
Ek sien nou daar is witmense wat genoeg omgee om 'n storie soos
Poppie s'n te vertel.

OF

Nee. Dis maar net een gesin se lotgevalle wat uitgelig word en ek is nie
seker hoeveel is feite/fiksie nie.

(1)

8.19 Almal se lewenspad is vooruit bepaal/bestem.
(Of soortgelyk)

(1)

[35]

OF

VRAAG 9: OPSTELVRAAG

PALJAS – Chris Barnard

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlik feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik ook die rubriek op bl. 28.

- **Inleiding**
  - Die stelling word sinvol ingelei.
- **Die gesin se probleme voor die koms van die trein**
  - Hulle lewe geïsoleerd.
  - Alles wat hulle doen, is geroetineerd/vervelig/voorspelbaar.
  - Daar is swak kommunikasie tussen die gesinslede.
  - Hendrik maak asof niks verkeerd is nie.
  - Katrien hunker na iets beters in haar lewe.
  - Emma is sinies oor die liefde en huwelike.
  - Hendrik verlang na dinge soos dit vroeër was.
  - Willem praat nie.
  - Willem simboliseer die gesin se probleem: gebrek aan kommunikasie.
  - Daar is geen intimiteit tussen Katrien en Hendrik nie.
  - Frans bied dalk 'n uitkoms vir Katrien.
- **Die rol van die nar in Willem se lewe**
  - Dis die nar wat eerste toenadering soek/betrek dadelik vir Willem om die olifant te lei
  - Die nar weet hoe om Willem te benader/op sy vlak.
  - Dis dadelik duidelik uit hierdie episode waar Willem die olifant lei dat Willem meer selfvertroue kry (hy loop regopper/kordaat).
  - Eers kommunikeer Willem net deur kopknikke/skryf sy naam.
  - Later begin hy geluide maak.
  - Nog later begin hy ook op die skuurmure teken.

- Hy aap Manuel se toertjies na.
  - Hy begin lag, toon emosie en sê enkele woorde.
  - Hy huil as sirkuskombi vertrek omdat hy dink Manuel is saam.
  - Willem begin gesinslede vermaak met toertjies: dit laat hulle lag.
  - As sy ouers baklei, vlug hy na Manuel.
  - Willem is ontsteld, maar Manuel leer hom lag/speel is beter as huil.
  - Willem dra die nar se paljas huis toe.
- **Verandering by Katrien en Emma**
    - Katrien is aan die begin soekend.
    - Sy voel geïsoleerd/eensaam.
    - Sy is ontevrede met Hendrik.
    - Emma is skepties teenoor die liefde/huwelike.
    - Sy wil nie by Nollie betrokke raak nie.
    - Later oorreed Willem vir Emma om weer klavier te speel.
    - Emma laat Nollie in haar lewe toe.
    - Emma is vas van plan om nooit weer te maak asof niks verkeerd is nie.
    - Katrien en Hendrik begin werklik kommunikeer.
- **Die verandering by Hendrik as hoof van die gesin**
    - Hendrik wil alles reg raas.
    - Hy praat baie, maar sê niks.
    - Hy verlang terug na dit wat was tussen hom en Katrien/gefrustreerd.
    - Die nar se koms verander ook vir Hendrik.
    - Hy staan op vir sy gesin.
    - Hy belowe om nou oor alles te praat al maak dit seer.
- **Slot**
    - Die opstel word sinvol saamgevat en afgesluit. [35]

OF

VRAAG 10: KONTEKSTUELE VRAAG

PALJAS – Chris Barnard

10.1	McDonald	(1)
10.2	C hy ly aan 'n angstoestand.	(1)
10.3	• Sy verstaan nie hoekom Willem nie wil praat nie./ • Die verhoudinge tussen lede van die gesin is nie reg nie. (Of soortgelyk)	(1)
10.4	10.4.1 kommunikeer	(1)
	10.4.2 eensaam	(1)
	10.4.3 beskermend	(1)

- 10.5 D Die leser kom agter Willem kan nie praat nie.
C Emma sê sy gaan nooit trou nie.
A Emma en haar pa baklei laataand oor Nollie.
B Die gesin hoor 'n leeu brul. (4)
- 10.6 10.6.1 WAAR (1)
10.6.2 Sy ken Hendrik so goed dat sy presies weet hoe hy gaan reageer.
(Of soortgelyk) (1)
- 10.7 10.7.1 Want hy luister nie. (1)
10.7.2 Hulle blystil oor dinge wat saakmaak. (1)
- 10.8 • Daar is geen vreugde nie./
• Die gesinslede praat nie eintlik nie.
(Enige EEN) (1)
- 10.9 10.9.1 ONWAAR (1)
10.9.2 • Daardie oggend gebeur iets onvoorspelbaars./
• Hulle roetine is versteur toe die leeu brul./
• Die sirkus het aangekom.
(Enige EEN) (1)
- 10.10 B dink hy dat die nar ook weg is Uniondale toe. (1)
- 10.11 Hendrik s'n/se skuld. (1)
- 10.12 • Willem gaan skuil by die nar met sy hartseer na sy ouers se rusie op pad terug van Oudokter af.
• Die nar probeer Willem troos.
• Die nar leer vir Willem iets wat hy voortaan in sy ouerhuis gaan doen: "Speel is beter as tranes."
• Willem se ouers is bekommerd oor hom.
• Dis die nar wat hom laataand oorreed om terug te gaan huis toe.
• Hierdie episode gee direk aanleiding daartoe dat die nar se teenwoordigheid uitlek toe die polisie opdaag om na Willem te kom soek en hulle sy optrede en sy geveerde gesig sien.
(Enige VIER) (4)
- 10.13 C daar's niemand wat Katrien van hom probeer wegvat nie. (1)
- 10.14 10.14.1 ONWAAR (1)
10.14.2 Hendrik huil van verligting/blydskap. (1)

- 10.15 10.15.1 C Willem skree benoud.
- 10.15.2 D Die goed in die skuur lyk vir die polisie soos duiwelskuns.
- 10.15.3 A Hendrik dink dat Willem met die helm gebore is.
- 10.15.4 B Die nar kom per fiets van die kerk af. (4)
- 10.16 Dominee: Ek glo ook soos die dominee dat goëltoertjies en sirkusse verkeerd is.
- OF
- Nar: Ek glo ook soos die nar dat speel en lag beter as huil is.
(Of soortgelyk) (1)
- 10.17 Gebrek aan kommunikasie (1)
- 10.18 Hy is 'n pligsgetroue werker. (1)
- 10.19 Die trein simboliseer die soeke na vryheid/iets anders/vreemde invloed. (1)
- 10.20
- Misdaad: Ek sal mense graag wil leer dat misdaad nie betaal nie.
  - Kindermishandeling: Ek sal graag wil hê dat mense die waarde en regte van kinders respekteer.
(Enige aanvaarbare antwoord) (1)
- [35]**

OF

AFDELING C: KORTVERHALE

VRAAG 11: OPSTELVRAAG

STORIEJOERNAAL

'N BETER LEWE VIR MAMS – Zulfah Otto-Salie

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlik feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

Gebruik die rubriek op bl. 28.

- **Inleiding**
  - Die stelling moet sinvol ingelei word.

- **Solly en sy ma se verhouding aan die begin van die verhaal**
  - Sy ma waardeer die feit dat hy haar respekteer en het haar doodgewerk sodat hy sy skoolloopbaan kon voltooi.
  - Hy bewonder sy ma en sal enigiets vir haar doen uit liefde en waardering vir haar.
  - Solly tree sorgsaam op: kombers oor sy ma en broers/bekommer hom oor sy haar werk verloor het.
  - Op skool reeds besluit hy, hy sou graag vir haar 'n huis wou gee.
  - Hy sal selfs tronk toe gaan as hy weet sy het genoeg om van te lewe.
  - Sy ma stel Solly as voorbeeld vir sy jonger broers.
- **Die redes waarom hy by die dwelm-verkoperie betrokke geraak het**
  - Hy soek al 3 jaar vir 'n behoorlike werk, sonder sukses.
  - Sy karige loon is nie genoeg nie.
  - Hy het goeie matriekresultate, dog steeds net 'n arbeider (boy).
  - Hy is siek vir sukkel.
  - Sy pa geen hulp.
  - Hy wil nooit weer hoor sy ma huil omdat daar nie kos in die huis is nie.
  - Hy wil nie hê dat sy ma moet swaarkry nie.
- **Solly en sy ma wat nie saamgestem het oor sy dwelm-verkoperie nie**
  - Hy bedink 'n lieg storie om die R4 000 te verduidelik toe hy die eerste keer met die kruideniersware by die huis kom.
  - Hy weet sy ma sal nie sy bedrywighede goedkeur nie.
  - Sy ma is histories toe sy uitvind wat hy doen.
  - Sy dreig om hom uit die huis te sit.
  - Sy wil hom nie in die lykshuis gaan uitken as iets met hom gebeur het nie.
  - Sy wil nie hê hy moet soos sy pa word nie.
  - Sy glo nie al die nuwe goed is nodig nie.
  - Sy eet niks van wat hy huis toe bring nie.
  - Sy dra nie die klere wat hy vir haar koop nie.
  - Hy voel sy stoot hom weg.
  - Hy wil gou ryk word/moeg gesukkel.
  - Hy doen alles sodat sy ma en sy boeties 'n beter lewe kan hê.
- **Die ironie van die gebeure**
  - Wat hy gedoen het, was toe nie tot voordeel van sy familie nie.
  - Hy het gedink hy gee sy ma 'n beter lewe, maar dit was nie wat sy wou hê nie.
  - Sy ma verwerp wat hy bring; sy waardeer dit nie.
  - Hy voel verwerp deur die persoon vir wie hy wou help.
  - Sy keuse van 'n beter lewe vir sy ma, maak haar ongelukkig.
  - Dis ironies dat 'n ordentlike seun hom tot misdaad wend om sy familie te help en dan slaag dit nie.
  - Die harmonie wat daar was, verander in konflik.
- **Die afloop van die verhaal**
  - Alles stort in duie toe Solly sterf.
- **Slot**
  - Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

OF

VRAAG 12: KONTEKSTUELE VRAAG**STORIEJOERNAAL****VIOLETTA – Ria Smuts**

- 12.1   12.1.1   Engels (1)
- 12.1.2   Hy was entoesiasties oor Shakespeare/lees stukke voor. (1)
- 12.1.3   Die pos is moontlik gegee vir iemand wat bevriend was met die hoof. (1)
- 12.2   • Sy was gaaf.
          • Sy was sag.
          • Sy doen haar deel in die gemeenskap, maar laat nie mense te na aan haar toe nie.
          • Sy is baie presies.
          • Sy leef geroetineerd.
          • Sy wys nie haar gevoelens nie.
          • Sy is diep seergemaak deur die skinderstories/gespot.
          (Enige VIER aanvaarbare feite) (4)
- 12.3   Hulle het 'n skelm verhouding. (1)
- 12.4   • Sy motor staan dan en wan voor haar huis geparkeer.
          • Hulle het altyd pouses langs mekaar gesit. (2)
- 12.5   Niemand kon ooit iets teen hulle bewys nie. (1)
- 12.6   C   waarskynlik niks verkeers gedoen het nie. (1)
- 12.7   12.7.1   WAAR (1)
- 12.7.2   Die karakters in *La Traviata* is Violetta en Alfredo./
          Die karakters in die kortverhaal is Violetta en Alfred. (1)
- 12.8   12.8.1   helderkleurige (1)
- 12.8.2   Oosterse (1)
- 12.8.3   donker (1)
- 12.9   C   hoe sy elke jaar Kersfees vier. (1)

- 12.10 C Die seuns speel 'n liedjie oor 'n luidspreker.
- D Skoolkinders bind rooi papierlinte aan die twee onderwysers se motors vas.
- A Die musiekwaarderingsles eindig in chaos.
- B Die verteller en haar gesin verlaat die dorp. (4)
- 12.11 12.11.1 D Meneer Steyn (1)
- 12.11.2 A Gertruida Steyn (1)
- 12.11.3 B Meneer Nel (1)
- 12.11.4 E Bok Brand (1)
- 12.12
- Die verteller was nooit deel van die spotters nie/
  - Die verteller het van juffrou Adler gehou (Enige EEN) (1)
- 12.13 12.13.1 Dis verstaanbaar na alles wat juffrou Adler moes deurmaak. (1)
- 12.13.2 Eie opinie, bv.
Ek sou hulle laat skaam voel het deur geld vir hulle na te laat./
Ek sou 'n brief nagelaat het waarin ek hulle goed sleggesê het.
(Enige aanvaarbare antwoord) (1)
- 12.13.3 Eie opinie, bv.
Hulle kon geld van haar gekry het om hulle fasiliteite te verbeter./
Die skool kon geld gekry het wat hulle nuttig kon aanwend.
(Enige aanvaarbare antwoord) (1)
- 12.14 12.14.1 ONWAAR (1)
- 12.14.2 Sy het na die storie geluister met 'n effense glimlag op haar gesig. (1)
- 12.15 D volwasse spreker wat terugdink aan haar jeugjare. (1)
- 12.16
- Die klein dorpie het haar nooit laat welkom voel nie./
  - Hulle het haar uitgestoot./
  - Hulle het haar nooit as een van hulle aanvaar nie.
(Of soortgelyk) (1)
- 12.17
- Sy is finaal klaar met die klein dorpie en sy mense./
  - Dis asof sy daarmee wou sê: "Nou kan julle niks meer aan my doen nie."/
  - Haar besluit is finaal – sy verander nie weer haar testament nie.
  - Sy kondig die einde van haar lewe aan.
(Of soortgelyk) (1)

[35]**OF**

AFDELING D: GEDIGTE

Beantwoord TWEE van die volgende vrae.

VRAAG 13: KONTEKSTUELE VRAAG**VERSJOERNAAL****So long Skipskop – David Kramer**

13.1	Skipskop		(½)
13.2	Overberg		(1)
13.3	B	beteken hulle het nie veel besit nie.	(1)
13.4	13.4.1	ONWAAR	(1)
	13.4.2	• Dis die enigste plek wat hy ken/daar gebore en getoë./ • “Overberg se mens is ek gebore ... pa en sy pa ook.” (Enige EEN)	(1)
13.5	13.5.1	C spreker voel onseker	(1)
	13.5.2	A spreker aanvaar die verskuiwing	(1)
	13.5.3	B spreker voel baie hartseer	(1)
13.6	13.6.1	binnerym	(1)
	13.6.2	refrein	(1)
13.7	13.7.1	metafoor	(1)
	13.7.2	see/oseaan	(1)
	13.7.3	in te pas by die ritme	(1)
13.8	Dis soos die mense praat wat daar bly/pas by die mense/spreker van Skipskop wat so praat./Idiolek		(1)
13.9	’n Stemming/toon van verwardheid/onsekerheid/weemoed.		(1)
13.10	B	Hier deur die duine loop onse spore	
	A	Verkoop jou bootjie	
	C	Sê ma so long Skipskop	(3)

[17½]**OF**

VRAAG 14: KONTEKSTUELE VRAAG**VERSJOERNAAL****'n klein beriggie – Vincent Oliphant**

- 14.1 werk verloor (½)
- 14.2 Reël 3: “kom vat hulle sy motors meubels huis ...” (1)
- 14.3 ”mismoed” (1)
- 14.4 D hartseer stemming in die gedig (1)
- 14.5 14.5.1 koeplet (1)
- 14.5.2 paarrym (1)
- 14.6 14.6.1 koerant/klein advertensies (1)
- 14.6.2 die laaste twee reëls/ reëls 14 – 15 (1)
- 14.6.3 Die verkleinwoord skep die indruk dat dit iets kleins/onbelangriks is wat gebeur het.
Die ironie is dat dit handel oor die verlies van 'n lewe. (2)
- 14.7 14.7.1 C Dit beklemtoon die bietjie respek wat hy oor het. (1)
- 14.7.2 D Dit beklemtoon dat dit 'n klein/onbelangrike beriggie is. (1)
- 14.7.3 B Dit maak die gedig universeel. (1)
- 14.8 14.8.1 Reël 6/ “maar hy't sy skoene deurgeloop ...” (1)
- 14.8.2 sy selfvertroue/optimisme/deursettingsvermoë (1)
- 14.8.3 Sy vrou het hom verkul. (1)
- 14.9 Eie opinie, bv.
Ja. 'n Mens kan net soveel teenspoed hanteer en nie meer nie.
OF
Nee. 'n Mens moet altyd positief bly/kan nie jou eie lewe neem nie.
(Enige soortgelyke antwoord) (1)
- 14.10 Mense mag moedeloos raak/onverantwoordelike dinge aanvang.
(Enige soortgelyke antwoord) (1)

[17½]**OF**

VRAAG 15: KONTEKSTUELE VRAAG**VERSJOERNAAL****Life vannie jobless – Magmoed Martin**

- 15.1 15.1.1 'n werklose (Kaapse Kleurling) man (½)
- 15.1.2 Hy praat met iemand wat hy ken (bra)/vriend (1)
- 15.2 Application forms; briewe; wasted phone calls; skoene stukke loep; baie trainfare betaal (Enige TWEE) (2)
- 15.3 Die man se vrou/die man self (1)
- 15.4 alienation (1)
- 15.5 van oppie grond slaap sonner komberse/o - assonansie (1)
- 15.6 dwelmmisbruik (1)
- 15.7 15.7.1 ONWAAR (1)
- 15.7.2 wan God het ôs desert (1)
- 15.8 Hulle (moet) steel. (1)
- 15.9 **Nee.**
- Hierdie manier van skryf maak dat die leser amper die spreker kan hoor praat./
  - Dit maak die gebeure realisties. (Of soortgelyk) (1)
- 15.10 B Die spreker doen sy bes om werk te kry.
- C Die spreker begin bedel.
- A Die kinders verloor hulle respek vir hulle ouers. (3)
- 15.11 Werkloosheid (1)
- 15.12 Hulle kan self werk skep deur goedere te maak en te verkoop./ Hulle kan entrepreneurs word. (Of soortgelyk) (1)
- 15.13 Eie opinie, bv.
Nee. Wanneer die drank en dwelms uitgewerk is, is die probleme steeds daar.
- OF
- Ja.** Dit help die mense om tydelik daarvan te vergeet/tydelik te oorleef. (Of soortgelyk) (1)

[17½]**OF**

VRAAG 16: KONTEKSTUELE VRAAG**VERSJOERNAAL****Vrou langs die pad – Louis Esterhuizen**

16.1	Langs die pad		(½)	
16.2	In die omgewing van Vlottenburg/Wes-Kaap		(1)	
16.3	slaap		(1)	
16.4.	“jaag ’n bloedstroom weg”		(1)	
16.5	weggejaag/wegger		(1)	
16.6	flarde		(1)	
16.7	draaie		(1)	
16.8	16.8.1	kos/klere	(1)	
		16.8.2	swaar	(1)
16.9	16.9.1	WAAR	(1)	
		16.9.2	uitbundig/jubel (Enige EEN)	(1)
16.10	B	kinders ’n ander speletjie speel	(1)	
16.11	spoedig		(1)	
16.12	16.12.1	D Hul <u>s</u> temme <u>s</u> al tussen die <u>s</u> peel deur <u>s</u> oek	(1)	
	16.12.2	C die son weer vuurmaak oor die bulte	(1)	
	16.12.3	A <u>uur</u> na <u>uur</u> oor die vallei heen <u>tuur</u>	(1)	
16.13	Eie opinie, bv. Ja. Op so ’n manier onthou ’n mens jou afgestorwe geliefdes. OF Nee. Kruise langs die pad ontstig/ontstel ander motoriste en trek hulle aandag van die pad af. (Of soortgelyk)		(1)	
16.14	Eie opinie, bv. Ek besef die lewe gaan aan na die dood./ Dit troos my om te weet dat ander mense ook sulke pyn en hartseer beleef.		(1) [17½]	

GROOTTOTAAL: 70

KODES EN PUNTETOEKENNING		INHOUD [25] Interpretasie van die onderwerp. Grondige argumente, verantwoording en begrip van die voorgeskrewe werk.		STRUKTUUR EN TAAL [10] Struktuur, logiese vloei en aanbieding. Gebruik van taal, toon en styl in opstel.
Kode 7 A 80 - 100%	Uitmuntend 20 tot 25 punte	In diepte interpretasie van onderwerp, alle aspekte van die onderwerp is ten volle nagevors. Uitstekende reaksie. (90+, uitmuntende reaksie) Reeks pakkende argumente, uitgebreid; ondersteun uit die teks. Uitstekende begrip van genre en voorgeskrewe teks.	Uitmuntend 08 - 10 punte	Samehangende en gestruktureerde opstel. Uitstekende inleiding en Slot. Argumente si goed gestruktureerd en duidelik ontwikkel. Taal, toon en styl is gevorderd, treffend en korrek.
Kode 6 B 70 - 79%	Verdiensielik 17½- 19½ punte	Bo-gemiddelde interpretasie van onderwerp. Alle aspekte van die onderwerp is geskik nagevors. Gedetailleerde reaksie. Reeks grondige argumente is gegee, goed ondersteun uit teks. Baie goeie begrip van genre en teks.	Verdiensielik 7- 7½ punte	Opstel is goed gestruktureerd Goeie inleiding en Slot. Argumente en gedagtelyk is maklik om te volg. Taal, toon en stylis korrek en gepas vir die doel. Goeie aanbieding.
Kode 5 C 60 – 69%	Beduidend 15-17 punte	Toon begrip en het onderwerp goed geïnterpreteer. Taamlik gedetailleerde reaksie op die onderwerp. Sommige grondige argumente is gegee, maar nie almal is baie goed gemotiveer nie. Begrip van genre en teks duidelik.	Beduidend 6-6½ punte	Duidelike struktuur en logiese vloei van argumente. Inleiding, Slot en ander paragrawe is samehangend georganiseer. (koherensie) Vloei van argumente kan gevolg word. Taal, toon en styl is grootliks korrek.
Kode 4 D 50 – 59%	Voldoende 12½- 14½ punte	Taamlike interpretasie van die onderwerp; nie alle aspekte is in detail nagevors nie. Sommige goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp. Meeste argumente is ondersteunend, maar bewyse is nie altyd oortuigend nie. Basiese begrip van genre en teks.	Voldoende 5-5½ punte	Geringe bewyse van struktuur. Goed gestruktureerde en logiese vloei en samehang ontbreek. Min taalfoute; toon en styl is meestal gepas. Paragrawe is meestal korrek.
Kode 3 E 40 – 49%	Matige 10-12 punte	Baie gewone en gemiddelde poging om die vraag te beantwoord. Baie min diepte en begrip in reaksie op die onderwerp. Argumente nie oortuigend nie en baie min verantwoording uit die teks. Leerder het nie houvas en volle begrip van genre en teks nie.	Matige 4-4½ punte	Beplanning van die struktuur is gebrekkig. Argumente nie logies gerangskik nie. Paragrawe is foutief. Opvallende taalfoute. Toon en styl nie gepas vir die doel nie.
Kode 2 F 30 – 39%	Basiese 7½- 9½ punte	Houvas op die onderwerp is swak. Reageer herhalend en soms van die punt af. Geen diepte in argumentering; verkeerde interpretasie / Argumente word nie verantwoord uit die teks nie. Baie swak houvas op genre en teks.	Basiese 3 - 3½ punte	Swak aanbieding en gebrek aan beplanning beïnvloed die vloei van die argumente. Taalfoute en foutiewe styl maak opstel onsuksesvol.
Kode 1 F tot H 0 – 29%	Ontoereikend 0 tot 7 punte	Reaksie soms in verhouding met die onderwerp, maar dis moeilik om ontoepaslike argumente te volg. Swak poging om vraag te beantwoord. Min toepaslike punte met geen verantwoording uit die teks. Baie swak houvas op genre en teks.	Ontoereikend 0 - 2½ punte	Moeilik om te bepaal of die onderwerp aangespreek word. Geen bewyse van logiese beplanning nie. Geen paragrawe en koherensie nie. Swak taalgebruik. Verkeerde styl en toon.